

Berní úřad má právo v pochybných případech žádati strany, aby podaly všechna data rozhodná pro objasnění hospodářství s fondy rezervními. (Viz o tom § 97 cit. zák. a čl. 29 cit. vykon. předp.)

Pokud pojišťovny zapravují výdaje (výplaty škod a koupě zpáteční) z rezerv pojistného, smějí se tyto výdaje zařaditi do všeobecného účtu provozovacího jen tehdy, když úplná hodnota vzájemná uvede se v účtu jako příjem fondů těchto (srv. § 97 odst. 2 a § 95 lit. d) cit. zák. a čl. 30 cit. vykon. předpisu). Také toto opatření souvisí s citovaným již minist. nařízením ze dne 5. března 1896 č. 31 ř. z., kteréž upravilo účtování pojišťovacích společností.

3. Co se týče rezerv a fondů, které zřízeny byly za působnosti patentu o dani z příjmů ze dne 29. října 1849 č. 439 ř. z., stanoví zákon, že obnosy uložené do těchto rezerv a fondů mají se posuzovati právě tak, jako obnosy uložené a zdaněné již dle nynějšího zákona jen pod trojí podmínkou a to:

a) Byly-li rezervy a fondy ony na stranu uloženy jsouce výlučně věnovány k tomu, aby doplňován, obnovován nebo znova opatřován byl provozovací inventář nebo provozovací materiál, dále k tomu, aby byly uhrazeny ztráty zvláště označené. Při tom sluší hlavní zřetel míti ne tak ani na název uložených částek, jako spíše na jich statutární určení, na věnování, které jim stanovila valná hromada při jich uložení, jakož i na jich dosavadní upotřebení. Proto nepokládá se podmínka tato za splněnou, nelze-li dotvrditi, že fond věnován jest některému z naznačených účelů nebo shledá-li se právě opak toho z dosavadního užívání fondů těch;

b) když upotřebí se fondů a rezerv těch podle jich zvláštního věnování; pro splnění této podmínky rozhodným jest jednak určení fondu, jednak způsob ztrát a vydání z něho zapravovaných;

c) jestliže poplatník ve lhůtě berním úřadem stanovené prokáže, že z uložených částek byla daň skutečně státní pokladně zaplacená ve výměře stanovené v § 19 cit. patentu o dani z příjmu i s mimořádnou přírážkou. Zde přímý důkaz o zdanění částek uložených sotva kdy podán býti může a také by sám o sobě takový důkaz nestačil. Zákon žádá proto, aby se spíše prokázalo, že

a) z ročního výtěžku, z něhož něco bylo uloženo, byla podrobena dani větší částka, než-li byla částka rozdělená podnikem jako zisk a na zúročení kapitálu zakladacího;

b) že daň z příjmu, která z dotčeného právě výtěžku pro zdanění vychází, tvoří aspoň 5⁰/₀ (i s mimořádnou přírážkou) z uložených částek.

Strana musí proto prokázati:

aa) svrchu dotčený základ pro zdanění roztříděný dle ročních výtěžků,

bb) daň z příjmu (i s daní výtěžkovou) s mimořádnou přírážkou, která z tohoto základu pro zdanění byla zapravena;

cc) obnosy rozdělené z příslušného ročního výtěžku jakožto zisk a úroky zakladacího kapitálu;

dd) obnosy, které byly z příslušného ročního výtěžku uloženy do tohoto rezervního fondu.

Byl-li dotčený fond rezervní zřízen z částek ukládaných z výtěžku několika let, dlužno podati tuto vylíčený důkaz za každý rok zvlášť. Nebyl-li by důkaz ten za některý rok podán, pokládá se za to, že příslušný re-

servní fond vznikl ze zdaněných částek za léta ostatní uložených. Stranám má být dovoleno, aby směly za účelem splnění důkazů shora naznačených do vyměřovacích spisů (o výši poplatného příjmu, o složení základu pro zdanění a pod.) nahlížeti. (§ 98 cit. zák. a čl. 31, 32 cit. vykon. předpisu.)

Nevykazují-li účty podniku žádných přebytků rozvahových, mají úřady berní přece určit, zda jest tu základ pro zdanění ve smyslu dosavadních ustanovení. Opatření tohoto jest potřebí jednak z toho důvodu, že vyloučením nezapočítatelných výdajů může se ukázat ryzí výtěžek dani podrobený, jednak též proto, že jedině ztráty podle těchto zásad vyhledané hodí se ke kompetenci s ryzími výtěžky jiných třeba podniků téhož poplatníka (§ 99 cit. zák. a čl. 33 cit. vyk. předpisu).

III. Výměra daně.

Co do výměry daně rozeznává zákon

1. daň nejmenší, která za všech okolností má být zapravována bez ohledu na to, zda se podnik provozoval čili nic, zda měl ztrátu či ryzí zisk, který by měl účinek na výměru daně. Tuto nejmenší daň nemusí zapravovati toliko

- a) vzájemné společnosti pojišťovací,
- b) spořitelny,
- c) společenstva a záložny požívající zmíněného osvobození od daně výdělkové ve smyslu § 85 tohoto zákona.

Tato nejmenší daň činí při pojišťovacích společnostech na akcie jednu tisícínu z ryzího ročního pojistného, při všech ostatních podnicích pak obnáší $\frac{1}{1000}$ všeskerého zakládacího kapitálu uloženého v poplatných podnicích nebo závodech. Při výpočtu daně nejmenší pokládá se za zakladací kapitál při akciových společnostech a komanditních společnostech na akcie splacený kapitál akciový a neumořený ještě dluh prioritní, při výdělkových a hospodářských společenstvech (nepožívajících výhody cit. § 85) obnos splacených závodních podílů členských. Užívá-li se zakládacího kapitálu zároveň v podnicích daně prostých a zdaněných, sluší zvlášť vykázati kapitál uložený v podnicích dani nepodrobených. Byla-li podniku za první rok jeho provozování prozatím předepsána nejmenší daň nebo daň z příjmu pravděpodobného, sluší po sestavení první rozvahy znova vypočísti jak daň nejmenší tak i daň vypadající z poplatného ryzího výtěžku. Objevila-li by se daň vyšší než-li prozatímná, předepíše se tento vyšší obnos jakožto daň definitivní; byla-li by naopak prozatímná daň vyšší, stanoví se za daň definitivní daň vyšetřená na základě poslední rozvahy. (Srv. o tom § 100 cit. zák. a čl. 35 a 36 cit. vykon. předpisu.)

2. Normální sazba berní obnáší 10% z poplatného ryzího výtěžku a jsou jí podrobeny:

a) podniky založené zemským zastupitelstvem k obecně prospěšným účelům, kteréžto podniky vynakládají svých přebytků toliko ke zřizování rezervních fondů nebo jimi přispívají k fondu zemskému;

b) hypotheční ústavy na zisk nepočítající, kteréž založeny jsou na zásadě vzájemnosti (§ 100 cit. zák. a čl. 37 cit. vykon. předpisu).

Zvláštní ustanovení má zákon o zdanění zemských fondů propinačních. U těchto fondů činí daň 10% z ryzích výtěžků, při čemž vyloučí se však z příjmů státní podpora, výnosy z poplatků výčepních, z jinakých veřejných dávek a pokut. Naproti tomu však se připočítají ryzí výnosy rezervního fondu; obnosy použité k zúrokování a umoření

propinačních úpisů dlužných se odečítají. Rovněž odečtou se částky vydané na zaplacení 10⁰/₀ ní daně důchodové, kterou mají zemské fondy propinační z vlastních peněz platiti. Pokud by mělo tedy průchod ustanovení o dani nejmenší, pokládá se za zakládací kapitál nejvyšší obnos určený ku vydání příslušných dlužných úpisů propinačních. Tento nejvyšší obnos vyměřen jest v § 5 zák. zem. ze dne 22. dubna 1889 č. 30. z. z. pro království haličské, vladiměřské s velkovévodstvím krakovským na 62,200.000 zl., v § 1 vyhlášky ředitelstva fondu propinačního ze dne 18. června 1890 č. 16 z. z. pro vévodství bukovinské na 6,983.000 zl. (§ 100 cit. zák. a čl. 43 cit. vykon. předpisu).

3. Pro velkou většinu poplatných podniků stanoví zákon dočasně výměru daně na 10⁰/₀ 1/2 z poplatného ryzího výtěžku (§ 100 cit. zák. a čl. 35 a 38 cit. vykon. předpisu).

4. Akciové společnosti, které v berním roce rozdělují více než 10⁰/₀ dividendy ze splaceného kapitálu akciového, musí kromě zmíněných práv (viz č. 3) 10¹/₂ 0/0 zapraviti ještě přídavečnou daň 2⁰/₀ resp. 4⁰/₀. Této přídavečné dani podroben bude toliko ten obnos, který byl od podniku určen ku výplatě vyšší dividendy, než-li 10procentní. Procenta dividendy nepočítají se však dle zakládacího kapitálu, nýbrž dle kapitálu akciového a to nikoli podle jeho nominální sumy, pokud se týká, jednotlivých akcií, nýbrž rozhoduje tu obnos na tuto nominální sumu skutečně vplacený. Nerozhodným jest, zda tyto vyšší dividendy vyplácejí se z provozovacího výtěžku posledního roku obchodního či z jinakých rezerv podniku. Jestliže ku př. podnik vyplácející 12⁰/₀ dividendy použil toliko 8⁰/₀ z hospodářských přebytků minulého roku, zbývající pak 4⁰/₀ vzal z nějakého rezervního fondu, bude nicméně stížen 2⁰/₀ daní přídavečnou obnos, jehož potřebí jest pro vyplacení 11 a 12 procenta dividendy. Plynou-li takovéto vyšší dividendy zároveň z podniků dani podrobených a dani (ve smyslu tohoto zákona) nepodrobených, podléhá dani přídavečné toliko ten obnos, který rovná se kapitálu připadajícímu na poplatný podnik. K tomu cíli stanoví se především, jak rozdělen jest skutečně splacený kapitál akciový mezi podnikem dani podrobeným a daně prostým. Celý obnos pak potřebný ku výplatě vyšší dividendy nežli 10⁰/₀ rozdělí se pak poměrně mezi takto vyhledané části akciového kapitálu a dani přídavečné podrobí se jen ta část kapitálu, která vypadá na podnik dani podrobený. Zákon dovoluje však společnosti, aby podala proti této domněnce odvod, že výtěžek upotřebený ku výplatě vyšší dividendy skutečně pochodil z podniků, které nejsou podrobeny zdanění dle těchto ustanovení (§ 100 cit. zák. a čl. 40 cit. vykon. předp.).

5. U vzájemných pojišťovacích společností obnáší daň 1/1000 ročního ryzího pojistného (po srážce nahrazeného pojistného). Toto zdanění na rozdíl od zdanění pojišťovacích společností na akcie není zdaněním nejmenším, nýbrž jest zdaněním jediným, které se pro vzájemné pojišťovací společnosti připouští a jehož při nich lze užití. Proto nezáleží na tom, aby dosažený ryzí výtěžek byl vyhledán, ani na tom, jakým způsobem ho bylo užito. Měřítkem zdanění u vzájemných pojišťovacích společností jest naopak jen výše ročního ryzího pojistného v roce, jehož se zdanění týká. Při tom »ročním ryzím pojistným« nesluší rozuměti ryzí pojistné naproti pojistnému hrubému t. j. to pojistné, které po srážce správních a jiných přírážek zbude dle počtu pravděpodobnosti; zákon chce,

aby tímto slovem rozuměly se příspěvky skutečně od pojištěnců vybrané po srážce vráceného pojistného, které bylo pojištěným nahrazeno nebo v jich prospěch připsáno. Podle toho odečísti sluší od pojistného, které bylo přijato a v účetní závěrce vykázáno, toliko vrácené a v závěrce vykázané pojistné a z toho vyměřiti sluší daň $\frac{1}{1000}$. Pro zdanění vzájemných společností pojišťovacích lhotejno jest, zda zakládají se na soustavě úhrady kapitálové nebo na soustavě příspěvkové; zda příspěvky tyto vybírají se napřed podle velikosti pravděpodobné škody nebo zda určují se a vybírají dodatečně dle škod skutečně nastalých. Vylíčené tuto zdanění odnáší se k veškerému obchodování vzájemných společností pojišťovacích jakožto takových; jsou-li tu pak nějaké výtěžky z rezervních fondů, které tyto společnosti mají na úrok uloženy anebo podobné příjmy, nepodléhají již zdanění zvláštnímu (§ 100 cit. zák. čl. 40 cit. vykon. předp.).

6. Pro spořitelny platiti má tato míra berní, která se stupňuje podle výše poplatného ryzího výtěžku :

při čistém výtěžku až včetně do 10.000 zl.	3 $\frac{0}{10}$
» » (od 10.000 zl.) » » 100.000 zl.	5 $\frac{0}{10}$
» » (od 100 000 zl.) » » 200 000 zl.	7 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$
» » (od 200.000 zl.) výše	10 $\frac{0}{10}$

(§ 100 cit. zák. a čl. 41 cit. vykon. předp.).

7. U výdělkových a hospodářských společenstev používajících častěji již zmíněného osvobození od daně výdělkové dle § 85 cit. zák., dále u záložen podroben bude první tisíc zlatých čistého výtěžku $\frac{3}{10}$, další výtěžek pak $\frac{5}{10}$. Berní míra v tom případě, že by ryzí výnos takto vyšetřený nepřesahoval 600 zl., činí 8 \cdot 5 $\frac{0}{10}$, jinak 10 $\frac{0}{10}$. Ustanovením tímto zachována jest daň, která na tyto výtěžky až dosud připadala obnášejíc 5 $\frac{0}{10}$ se 70 $\frac{0}{10}$ přírážkou (§ 100 cit. zák. a čl. 42 cit. vykon. předp.).

IV. Místo zdanění (předepsání daně).

Provozují-li se podniky veřejným účtováním povinné, podnik v témž místě, ve kterém sídlí podnikatel (společnost akciová, společenstva, banka), vyměřiti jest daň výdělkovou v místě tomto. U podniků cizozemských pokládá se za sídlo podnikatelovo sídlo tuzemského zastupitelstva, pokud se týká, sídlo zástupce obstarávajícího všechny berní záležitosti (viz § 90 cit. zák.). Nejsou-li provozovací závody podniku vůbec neb aspoň ne výlučně v sídle podnikatelově, sluší dle povahy provozovaného podniku daň rozdělití mezi místem, kde sídlí podnikatel, a mezi místy, ve kterých leží provozovárny; slovem »místo« rozuměti jest zde pokaždé berní obec.

Co do rozdělení daně rozeznává zákon čtvero kategorií podniků a to :

1. doly, továrny a jiné podniky pro výrobu živnostenskou;
2. podniky obchodní, ústavy úvěrní a společnosti pojišťovací;
3. podniky železniční;
4. podniky plavební.

Dodati sluší, že podle výslovného předpisu zákona má se daň výdělková předepsati haličskému fondu propinačnímu ve Lvově, propinačnímu fondu vévodství bukovinského v Černovicích způsobem pro oba fondy stejným. (Srv. § 101 cit. zák. a čl. 44, cit. vykon. předpisu).

ad 1. Není-li u dolů, továren neb jiných podniků pro výrobu živnostenskou provozovárna v místě sídla podnikatelova, předepsati dlužno 20 $\frac{0}{10}$ z připadající daně v místě sídla podnikatelova, ostatních pak 80 $\frac{0}{10}$, v místě, kde provozovárna leží. Má-li týž podnikatel několik provozoven

předepíše se 20⁰/₀ z úhrnné daně v místě jeho sídla, ostatních 80⁰/₀ v těch místech, kde leží provozovárny, třeba by jedna provozovárna ležela v sídle podnikatelově. Úchylně od dosavadního zákonodárství předpisuje zákon, že při rozdělení zbývajících 80⁰/₀ má být hleděno ke všem provozovacím závodům bez rozdílu, zda jsou samostatné, či jsou-li k sobě v poměru závodu hlavního a závodu vedlejšího či pomocného; proto sluší zejména stálá skladiště tovární (ku prodeji zboží určená) za podniky ve smyslu zákona.

Zmíněné rozvržení daně stane se podle toho, jak jednotlivé závody spolupůsobí k úhrnnému výtěžku podniku. Při tom sluší hleděti:

- a) K ryzímu výtěžku závodu,
- b) nemohli-li by výtěžek ten býti prokázán, dlužno míti zřetel k technické důležitosti tohoto závodu pro celý postup výrobní;
- c) nevedla-li by ani tato cesta k cíli, má se za to, že všechny závody spolupůsobily k úhrnnému výtěžku v tom poměru, v jakém v nich bylo peněz použito na služné a mzdy i tantiémy; mzdami sluší zde rozuměti i mzdy placené pomocným dělníkům doma pracujícím, jakož i provise stálých jednatelů, faktorů a pod.

Zabírá-li jednotná provozovárna několik obcí a některá z nich jest zároveň sídlem podnikatelovým, vyměří se na tuto obec napřed 20⁰/₀ z úhrnné daně. Berní kvotu vypadající na jednotlivé obce vyměří berní úřad a to podle poměrné důležitosti jednotlivých částí provozovárny přihlédaje k obecním břemenům, která vcházejí účastněným obcím provozovárnou neb provozováním živnosti, jakož i k poměru plochy. Zabírá-li však provozovárna taková několik obcí a náležejí-li účastněné obce k rozličným berním úřadům první instance, nebo k rozličným zemím, má v onom případě finanční úřad zemský, v tomto případě pak ministerium financí určití nejen berní úřad, který daň vyměřiti má, nýbrž i rozdělení daně. Proto má úřad daň vyměřující těmto úřadům vyšším podati zprávu stran této jednotné provozovárny i s vhodnými návrhy. Rozšíří-li se cizozemský podnik do zdejšího území, určí ministerstvo financí jak úřad, jemuž se svěří vyměření daně, tak i rozdělení daně. Proto má berní úřad dovědět se první o existenci takového provozování podati prostřednictvím finančního úřadu zemského zprávu o tom i s příslušnými návrhy ministerstvu financí.

Rozhodnutí o rozdělení daně, o přípustnosti nebo nepřípustnosti tohoto rozdělení, dále o měřítku rozhodném pro příští rozdělování daně, tedy zejména všechna rozdělení daně poprvé dle tohoto zákona provedená oznámí jest netoliko poplatníku, nýbrž i všem účastněným obcím. Naproti tomu obcím se neoznamuje číselná kvota daně každoročně předepsané (čl. 45 cit. vyk. předp.). K rozhodnutím těm připojiti má rozhodovací úřad (berní úřad, finanční úřad zemský) důvody s výhradou rekursu k další instanci (k finančnímu úřadu zemskému, pokud se týká, k ministerstvu) (§ 102 cit. zák. a čl. 45 cit. vyk. předpisu).

ad 2. Při podnicích obchodních, úvěrních ústavách a společnostech pojišťovacích, při kterých doposud vůbec daň rozdělována nebyla, předepsati jest 50⁰/₀ z celkové daně v sídle podniku, 50⁰/₀ v místech, kde leží provozovárny těchto podniků. Při pojišťovacích společnostech jsou »provozovárnami« toliko jich zastupitelstva a generální nebo hlavní jednatelstva; proto také při rozdělení daně může býti hleděno toliko k sídlům organů těchto, nikoli však ke všem těm obcím, ve kterých ně-

který jednatel prostředkuje obchody pro společnost pojišťovací. Měřítkem pro rozdělení daně jest zpravidla ryzí pojistné přijaté u jednotlivých oněch organů (§ 103 cit. zák. a čl. 46 cit. vykon. předpisu).

ad 3. Z daně podniků železničních předepsati jest 10% v sídle podnikatelstva dráhy, u c. k. státních železnic v sídle nejvyšší správy obchodní. Je-li sídlo podnikatele, pokud se týká, sídlo nejvyšší správy obchodní v některé zemi, kterou jde dráha, případně dalších 15% na tuto zemi a to na sídlo podnikatele (nebo nejvyšší správy obchodní). Ostatních 75% postihne veškery země, kterými jde dráha, podle délky příslušných železničních tratí. Jinak rozdělí se všech 90% daně podle tohoto poměru (délky tratí) na země, kterými prochází dráha.

Z berní částky, která z těchto 75%, resp. 90% na některou zemi připadá, předepíše se $\frac{3}{4}$ v sídle dopravní správy nebo ve hlavním městě této země, není-li v zemi té správy dopravní. Tímto předpisem není však dotčeno zvláštní ustanovení, které dáno jest ve prospěch města Smíchova při sestátnění české západní dráhy zákonem ze dne 11. prosince 1894 č. 228 ř. z.

U státních železnic předepsati jest dotčené $\frac{3}{4}$ daně v hlavním městě příslušné země. Zbývající $\frac{1}{4}$ předepíše se ve všech ostatních obcích, kterými železnice prochází; předepsaná daň rozdělí se mezi řečené obce podle přímých daní, což se stanoví po každých pěti letech; do daní těchto nesluší započítati osobní daň z příjmu.

Ustanovení tato souhlasí podstatně s dosud platnými předpisy zákonů ze dne 8. května 1869 č. 61 ř. z. a ze dne 19. března 1887 č. 33 ř. z. Podstatné změny záležejí však v tom, že

a) má býti místo dosavadních 40% předepsáno celkem jen 25% v zemi, kterou prochází příslušná dráha a ve které sídlí podnikatel, pokud se týká nejvyšší správa obchodní;

b) že $\frac{1}{4}$ státní daně, která podle délky železničních tratí na jistou zemi připadá, nemá býti již předepisována v zemském hlavním městě, nýbrž v těch obcích, kterými dráha prochází (§ 104 cit. zák. a čl. 47 cit. vyk. předpisu). Pro dráhy, jež dosud platiti měly 40% daně v sídle podnikatele, předepsáno jest přechodné ustanovení. V sídle podnikatele má totiž dráha platiti výše udancu kvotu 10%, pak mimo to za první tři roky platnosti tohoto zákona 25%, pro další tři leta 20% daně, takže u drah těchto nabude pravidelné platnosti zákon tento teprve po šesti letech. Ostatních 65%, pokud se týká 70% daně této rozdělí se na těchto 6 let mezi země, jimiž dráha prochází, podle předpisů shora vylíčených (§ 105 cit. zák.).

Sestátní-li se soukromé železnice, mají platnost tato přechodná ustanovení:

1. Šla-li sestátněná železnice Dolními Rakousy a měla-li v některé zemi dopravní správu mimo hlavní zemské město, předepíše se ze $\frac{3}{4}$ kvoty, která z daně státních železnic na tu zemi připadá, v prvních 15 letech od převodu vlastnictví dráhy na stát v sídle bývalé dopravní správy tyto částky:

- a) pro prvních 5 let 75%
- b) pro druhých 5 let 50%

c) pro dalších 5 let konečně 25⁰/₀ té daně, která tam byla předepsána naposledy. Zbytek příslušný budiž předepsán ve hlavním městě země té.

2. Nešla-li by sestátněná železnice Dolními Rakousy, budiž z daně státním železnicím předepsané v prvních 15 letech od sestátnění dráhy počínaje odečtena ta část, která rovná se poslední roční dani dráhy té, než byla sestátněna. Částka ta rozdělí se takto:

a) 10⁰/₀ z ní postihne obec, ve které jest sídlo sestátněné železnice soukromé a zároveň sídlo nejvyšší obchodní správy státních železnic; není-li téhož sídla, budiž během prvních 5 let ⁶/₈, během dalších 5 let ⁴/₈ těchto 10⁰/₀, a během posledních 5 let ²/₈ těchto 10⁰/₀ předepsáno v bývalém sídle sestátněné železnice. Zbytek daně té uloží se v sídle nejvyšší správy obchodní;

b) v prvních 5 letech budiž dalších 90⁰/₀, v následujících 5 letech 85⁰/₀ a v posledních 5 letech 80⁰/₀ odečtené svrchu částky předepsáno v zemích, kterými prochází sestátněná dráha a to podle počtu kilometrů příslušných tratí. Z částky, která připadne dle tohoto výpočtu na jednotlivou zemi, předepíší se ³/₄ v místě, kde až dosud byla dráze té berní kvota na dotyčnou zemi připadající předepisována. Měla-li dráha v jedné zemi několik dopravních správ, rozdělí se tyto ³/₄ mezi sídla správ těchto podle délky tratě, která byla každé z těchto správ podřízena. Zbývající ¹/₄ rozdělí se mezi ostatní obce, jimiž dráha prochází, dle poměru přímých daní, jež tyto obce platí (§ 104 cit. zák.).

c) Zbytek 5⁰/₀, pokud se týká 10⁰/₀ částky předem odečtené, kterýžto zbytek podle toho během šestého až patnáctého roku přebude, předepíše se v sídle nejvyšší správy obchodní státních železnic.

Co po vyloučení částky v prvním odstavci č. 2 vytčené zbude z daně státním drahám předepsané, rozdělí se zemím, jimiž dráha prochází. Při tom však kilometrová délka dráhy sestátněné nesmí se již počítati ve prospěch zemí těch a nepřihlédá se ani k obcím, kterými jde jedině tato sestátněná dráha, takže neobdrží ničeho z kvoty připadající zemi z daně státním drahám předepsané.

Po uplynutí 15 let nabudou pravidelné platnosti předpisy tohoto zákona (§ 106 cit. zák.). Ustanovení tato týkají se zajisté případů dosti vzácných a mají jen ten účel, aby úbytek dávek, který tím u jednotlivých samosprávných korporací vznikne, toliko postupně se dál a proto méně citelným byl (čl. 48 cit. vyk. předp.).

Ad 4. U p l a v e b n í c h p o d n í k ů vnitrozemských budiž 80⁰/₀, u jiných 90⁰/₀ daně z veškerých takovýchto podniků uložené předepsáno v sídle podnikatele. Ostatních 20⁰/₀, pokud se týká 10⁰/₀, předepsati dlužno v té obci, kde jsou stanice, loděnice, jednatelstva, dílny a podob. podniku.

Co do formálního postupu při vyhledávání a oznamování berně a dávek na jednotlivé obce připadajících, jakož i co do placení vyměřené daně platí zde obdobně pravidla vytčená pro podniky železniční (§ 107 citov. zák. a čl. 49 cit. vykon. předpisu a čl. 47 téhož předp.).

Patří-li několik podniků různé kategorie témuž subjektu a neprovodují-li se výlučně v sídle podnikatelově, musí být nejdříve daň připadající na každou z těchto kategorií vyhledána a rozdělena způsobem pro kategorii tuto předepsaným. (Srv. §§ 102, 103, 104, 107 cit. zák.)

Daň předepíše se podle docíleného výtěžku v každém podniku a nemohl-li by býti ryzí výtěžek vyšetřen, jest pro výměru daně rozhodným zakladací kapitál v podniku upotřebený. (§ 108 cit. zák. a čl. 50 citov. vykon. předp.)

C) Řízení při ukládání daně.

I. Příslušné úřady.

Daň výtěžkovou z podniků veřejným účtováním povinných vyměřuje pravidelně berní úřad I. stolice, v jehož obvodu jest sídlo podnikatelo, u státních železnic pak v sídle nejvyšší správy obchodní. K tomu cíli má si úřad ten především opatřiti zevrubný přehled o všech podnicích, které mají sídlo v jeho úředním obvodu. Dále věděti musí o všech jednotlivých závodech podniků, aby mohl prozkoumati výkazy podniku také v tomto směru a aby přiděliti mohl příslušným berním úřadům daň na jednotlivé závody připadající.

Berní úřadové mají pro sdělání těchto přehledů založiti dva katastry a to »katastr I o podnicích k veřejnému vydávání účtů zavázaných, jimž podepsaný berní úřad daň vyměřuje« a »katastr II. o podnicích k veřejnému vydávání účtů zavázaných, které mají v obvodě podepsaného berního úřadu své sídlo nebo závody, jimž se však daň u zdejšího úřadu nevyměřuje«. Za pomůcky při sdělávání těchto katastrů jsou berním úřadům: jich dosavadní záznamy, nahlédnutí do rejstříků obchodních a společenstevních, srovnání se zápisky u politického úřadu nebo u finančního úřadu zemského, sledování příslušných vyhlášek v úředních novinách a pod. Leží-li jeden nebo několik závodů v obvodě jiného berního úřadu než-li toho, v jehož obvodě jest sídlo podnikatele, může ministerstvo financí delegovati tento jiný úřad berní k vyměření daně. To odporoučí se zejména tehdy, když od opatření tohoto lze očekávati podstatné zjednodušení prací, po případě větší jistotu, že základ zdanění bude správně vyhledán. Pro Vídeň zachována jest také na příště zvláštní příslušnost berní správy pro I. okres, která byla zavedena výnosem ministeria financí ze dne 10. srpna 1877 č. 72 ř. z. (§ 109 cit. zák. a čl. 51 cit. vykon. předp.).

II. Přiznání poplatného výtěžku.

Každý podnikatel poplatný podle tohoto zákona má každého roku 14 dní potom, co byla účetní závěrka statutárně neb jiným způsobem řádně schválena, nejdéle však do 6 měsíců po uplynutí obchodního roku, podati u příslušného berního úřadu I. stolice přiznání o poplatném ryzím výtěžku všech provozovaných podniků a to podle úředně předepsaného vzorce. Ministerstvo financí může dáti příslušným berním úřadům zvláštní pokyn co do podání a prozkoumání onoho přiznání pro státní dráhy, pro soukromé dráhy na státní účet provozované a pro živnostenské podniky od státních drah provozované. Ku přiznání připojiti jest úplnou rozvalu jakož i schválené závěrky účetní v ověřeném opise; akciové společnosti, komanditní společnosti na akcie, těžířstva a výtěžková a hospodářská společenstva mají kromě toho předložiti i stručný opis protokolu o valné hromadě. V takovém opisu lze vynechati jen ty části, které neobsahují žádných výkladů o rozvaze, o účetní závěrce, o upotřebení zisku, o udělení remunerací, o přidělení tantiém a o jiných opatřeních práva majetkového (rozmnožení kapitálu akciového, konverse atd.), nýbrž vztahují se k jiným záležitostem spolkovým (k volbám, díkůvzdání, debatám o návrzích na změnu stanov a podob.). Zejména musí podnik též udati sídlo své i veškeré

provozovárny a předložiti výkazy potřebné k tomu, by rozdělení daně se dalo náležitě provést. (Podrobněji má tento výkaz u podniků platebních obsahovati všechny stanice, loděnice, jednatelstva a dílny, které podnik má v území, kde tento zákon platí. Železnice mají na místo stanic udati všechny berní obce, kterými dráha jde, a kromě toho kilometrovou délku svých tratí a to odděleně podle jednotlivých zemí, ve kterých trati tyto leží.)

Výkazy shora dotčené nemusí se však podávati každého roku poznovu, nýbrž dostačí při podaném přiznání poukázati k výkazům již k dřívějším přiznáním přiloženým a uvésti doplňky a případné opravy. Berní úřad může dle potřeby žádati za další vysvětlivky a výkazy důležité pro vyměření daně, zejména pak může žádati za to, aby ryzí výtěžek každého jednotlivého podniku pokud možno odděleně byl vykázán (§ 100 cit. zák. a čl. 52 cit. vykon. předp.).

Nepodá-li podnik v čas přiznání nebo neuposlechne-li vyzvání úředního, aby do dalších 4 neděl přiznání předložil, vyzve se podruhé a pohrozí se mu trestem pořádkovým, po případě (na základě rozvahy, zprávy o činnosti a pod.) uloží se mu daň výdělková z moci úřední.

K tomu cíli má si berní úřad opatřiti rozvahy a účetní závěrky jednotlivých podniků buďto cestou krátkou (k. př. z vyhlášek úředních nebo jiných veřejných novin) nebo obrátiti se má na úřady jiné (politické). (§ 112 cit. zák. a čl. 53 cit. vyk. předp.)

III. Vyměření daně.

Došlá přiznání zkoumati má berní úřad jak co do formy a obsahu a provéstí má případné změny vyslechna poplatníky a po případě i znalce. U dolů a hutí budiž vždy vyžádáno dobré zdání příslušného revírního úřadu horního. K výslechu znaleckému přibrati jest zpravidla znalce dva; dobré jich zdání oznámiti jest poplatníku písemně neb ústně s vyzváním, aby proti němu v přiměřené lhůtě podal své námitky. Nové okolnosti v námitkách uvedené oznámiti jest znalcům, aby znova se vyjádřili. Nebylo-li by v obvodu berního úřadu I. stolice způsobilých nebo v případě zvláště důležitém může býti vyžádáno dobré zdání příslušné obchodní a živnostenské komory. Jinak rozhoduje berní úřad zcela volně podle zásady volného ocenění podaných důkazů (§ 111 cit. zák. a čl. 54 cit. vykon. předp.).

Na základě přiznání a pomůcek k němu připojených vyměří se pak daň výdělková. Při vyměřování jejím vyjde se nejprve od ryzího výtěžku v rozvaze vykazaného (pokud se týká, od ztráty) a prozkoumá se, které položky sluší připočísti a které vyloučiti jest z ryzího výtěžku. Pokud jde o změny uvedené v některých položkách rozvahy nebo doplňkových výkazů (jako jsou akciový kapitál, rezervní fond, rezervy zvláštní, nejisté pohledávky, nemovitosti, stroje, inventáře a pod.), musí býti dodatečně vysvětleny; zejména nesmělo se přírůstků a úbytků v nich vykazaných nabýti pomocí příjmů a vydání, k nimž ve vykazaném saldu zisku nebo ztráty se nehledělo (na př. samostatným sčítováním výtěžku rezervních fondů, nebo takovým umožněním a odepsáním určitých částek, které by se jevily nepřiměřenými).

IV. Platební rozkaz.

Platební rozkaz, jímž se předepisuje berní povinnost, vydává se ve dvojím formuláři. Byla-li by daň úřadem jinak vyměřena, nežli dle přiznání

podaného stranou, musí býti k platebnímu rozkazu připojeno i odůvodnění tohoto úchylného vyměření daně. Ze zmíněných vzorců pro platební rozkaz užívá se jednoho (vzorec G) tehdy, když se daň nerozděluje. Berní (finanční) úřad má tento platební rozkaz úplně vyplniti kromě rubrik, které se týkají přírážek neerárních a úhrnné povinnosti berní, a zašle jej příslušnému úřadu bernímu, který vypočísti má samosprávné přírážky od něho vybírané. Berní úřad má výpočet tento provést a zapsav je do platebního rozkazu doručí jej poplatníku. Nevybírá-li berní úřad obecních přírážek, doručí se platební rozkaz prostřednictvím obecního představenstva, které má vypočísti a zapsati obecní přírážky. Vzorce druhého (vzorec H) užívá se všude tam, kde má býti daň rozdělena (srv. §§ 102—109 cit. zák. z r. 1896). Vzorec tento vyplňuje ve všech rubrikách berní (finanční) úřad sám a doručí jej bezprostředně poplatníku.

V. Prostředky opravné.

Proti platebnímu rozkazu (obou vzorců) může poplatník podati rekurs k finančnímu úřadu zemskému, který o něm rozhoduje s konečnou platností; čelí-li rekurs také proti rozdělení daně, zachován jest pořad instancí až k ministerstvu financí.

Rekursy, kterými se odporuje státní dani, jakoby nebyla zákonně vyměřena nebo nesprávně rozdělena, jest ihned (a limine) zamítnouti jakožto nepřipustné a poukázati jest k rekursnímu právu poplatníku příslušejícímu (§§ 113 a 114 cit. zák. a čl. 56 cit. vykon. předp.).

Daň výdělková z podniků veřejným účtováním povinných zapraviti se má ve čtyřech stejných lhůtách a to: dne 1. ledna, 1. dubna, 1. července a 1. října (§ 115 cit. zák. a čl. 57 cit. vyk. předp.).

D) Zvláštní ustanovení při nastalých změnách.

I. Založení podniku nového.

Nové podniky má podnikatel do 14 dnů od započetí oznámiti bernímu úřadu I. stolice a vykázati zakládací kapitál, pokud se týká, příznati výtěžek pravděpodobný (viz § 92 cit. zák.). Převzme-li se zřízený již podnik, který však nebyl podroben zdanění podle těchto ustanovení, nakládá se s ním tak, jakoby vznikl podnik podle vyčtených zde zásad poplatný. Zdanění počíná tu pak dnem, od kterého se děje provozování na účet přejímatele. K oznámení o nově zřízené společnosti akciové, společnosti komanditní na akcie nebo o společenstvu výdělkovém a hospodářském přiložiti dlužno smlouvu společenskou; pokud jde o podniky zřízené se zvláštním statutem, připojiti jest tento statut ve dvou exemplářích. Nově zřízená společenstva a záložny pořívající osvobození od daně výdělkové (§ 85 cit. zák.) mají předložiti úřadům berním toliko své stanovy.

Přírůstky vznikají založením nových podniků veřejným účtováním povinných

a) buďto tím, že vznikne nový právní podmět, jenž povinen jest vydávati veřejné účty, resp., že podniku takovému nastane povinnost berní. Zde nastupuje povinnost berní pravidelně tím dnem, kdy se ustavil nový právní podmět (na př. při akciových společnostech dnem, kdy zapsány byly do rejstříku obchodního čl. 178 a 211 obchod. zák.); započalo-li provozování obchodu před formálním ustanovením podniku, platí ten den, kdy se počal příslušný obchod provozovati. Den tento jest rozhodným zvláště v těch případech, kde nové ustavení podniku vůbec nemusí být

vykonáno (k. př. když zřízený již právní podmět, který dosud nebyl podroben dani podle dosud vylíčených ustanovení, nebo který jest podroben dani z každého podniku zvláště [stát, země, obec, veřejné fondy atd., § 93] založí podnik veřejným účtováním povinný;

b) založí-li stávající již právní podměty veřejným účtováním povinné nové podniky, resp. přejmou-li se nové podniky. Zde počíná berní povinnost již tím dnem, od kterého se děje provozování na účet přejímatelův.

Úkolem berního úřadu jest, aby v každém jednotlivém případě pečlivě vyšetřil počátek podniku; počátek tento lze velmi často seznati již ze smlouvy společenské, ze zprávy o činnosti nebo rozvahy, po případu způsobem zvláštním (čl. 52 cit. vyk. předp.).

Ustanovení tuto vyložená o počátku berní povinnosti jak pro daň prozatímní, tak i pro definitivní daň připadající na první rok provozování a odnášejí se proto též i k těm podnikům, které vůbec nejsou podrobeny zdanění prozatímnímu (čl. 13. cit. vykon. předp.) (§§ 116 a 117 cit. zák. a čl. 58 cit. vyk. předp.).

II. Převzetí podniku dosud nezdaněného.

Převzme-li zřízený již podmět k svým dosavadním podnikům další podnik, který však dosud nebyl podroben dani výdělkové, jest povinen zapraviti prozatímnou daň připadající z nově převzatého podniku (§ 92 odst. 5 cit. zák.) za rok, ve kterém provozování bylo převzato, kromě daně vyměřené na základě rozvahových výtěžků předcházejícího roku. Tato daň předepíše se zcela v té obci, ve které leží podnik nově převzatý, ovšem po srážce kvoty připadající na sídlo podnikatelovo.

Když byla sestavena první rozvaha, vykazující též výsledky provozovací podniku nově převzatého, nahradí se toto prozatímní zdanění definitivním; základem jeho za první rok jest skutečně v něm docílený ryzí výtěžek (cit. §§ 92—99 cit. zák.). Co se týče místa, kde tato daň má být předepsána, zachovati se jest tak, jako kdyby byl podnik tento jediným podnikem poplatného podmětu (§§ 101—108 cit. zák.). Podobně má se věc, převzme-li již zřízený právní podmět veřejným účtováním povinný podnik zcela nově založený, jenom že prozatímné zdanění může býti vykonáno měrou nejmenší, když zakládací kapitál pro tento podnik jest vykázán (čl. 13 cit. vykon. předp.). Za založení nového podniku pokládá se zejména též zřízení nových závodů stejné povahy jako jsou závody dosavadní na př. vystavění druhé budovy tovární nebo založení nové filiálky bankovní. Základem vyměření daně definitivní v těchto případech jest větší výtěžek docílený rozšířením obchodu (§§ 116 a 117 cit. zák. a čl. 59 cit. vykon. předp.).

III. Zanechání podniku.

Zanechá-li se v roce berním některý podnik, má to podnikatel bernímu úřadu I. instance ve 4 nedělích oznámiti; berní povinnost přestane koncem berního čtvrtletí, ve kterém se podnik zanechal (§§ 118 cit. zák.). Opominuté nebo opozdělé oznámení má ten následek, že daň se odepíše teprve v té lhůtě, která následuje po dni, kdy oznámení došlo, nebo kdy se úřad berní dověděl, že jest podnik zastaven. Byl-li by z několika podniků téhož podnikatele jeden zanechán, odepíše se z daně na příslušný rok předepsané ta část, která na výtěžek zastaveného podniku připadá a to pro platební lhůtu běžící po dni, kterého podnik byl zastaven.

Počne-li podnik likvidovati, nepokládá se to za zastavení podniku, leč že by zároveň provozování obchodu bylo úplně zastaveno.

Nebyl-li vykázán ryzí výtěžek jednotlivého podniku úplně zdaněn, nýbrž z části kompensován se ztrátami jiných podniků, smí býti při odepsání daně přihlédáno toliko k té části ryzího výtěžku, která skutečně byla zdaněna.

Na př. Některý podnikatel má v roce 1897

v podniku v místě A	100.000 zl.	} zisku
» » » » B	20.000 »	
» » » » C	80.000 »	

proto jest základem daně na rok 1898 40.000 zl. a $10\frac{1}{2}\%$ z toho 4200 zl. činí daň z podniků všech. Byl-li podnik v A 1. května 1898 zastaven, odepsati jest tu daň, která z celého obnosu poměrně připada na skutečné zdanění ryzího výtěžku podniku v A.

Z úhrnného ryzího výtěžku 120.000 zl. bylo zdaněno 40.000 zl., tedy z podniku v A zdaněno 33.333 zl. 33 kr.; z toho připadá $10\frac{1}{2}\%$ daň obnosem 3500 zl.; proto se od 1. července 1898 odepíše polovina t. j. 1750 zl.

Byl-li by podnik v C zastaven, nemělo by odepsání daně vůbec místa, poněvadž podnik tento neměl zdaněného výtěžku (§§ 118, 119 a 122 cit. zák. a čl. 61 cit. vykon. předp.).

IV. Převzetí podniku zdaněného.

Přejdou-li podniky veřejným účtováním povinné v držení jiného, nese přejímatel daň předchůdci vyměřenou od toho čtvrtletí, které následuje po přechodu držby. Proto nevyměřuje se ani nerozděluje znova daň pro ten rok, ve kterém provozování bylo převzato. Podobně má se věc, přejde-li držba toliko jednoho podniku; berní povinnost počíná tu pro přejímatele též čtvrtletím po převodu držby následujícím. Držba přechází tím dnem, kterého počal přejímatel provozovati podnik na vlastní svůj účet (§ 120 cit. zák. a čl. 61 cit. vykon. předp.).

V. Propachtování podniku.

Propachtuje-li podmět veřejným účtováním povinný jeden, několik nebo všechny své podniky, nezmění se tím daň jemu pro běžící rok předepsaná. Pro pachtýře jest tento pacht novým podnikem, a proto vyměří se daň dle stavu jeho buďto dle předpisů o všeobecné dani z výdělku nebo dle ustanovení o dani z výdělku podniků veřejným účtováním povinných. Naproti tomu vyměřuje se propachtovateli na dále daň podle rozvahového ryzího výtěžku (§ 121 cit. zák. a čl. 62 cit. vykon. předp.).

E. Zákonné právo zástavní.

Pro zvláštní daň výdělkovou uloženou podnikům veřejným účtováním povinným vázne zákonné právo zástavní na nemovitostech podniku, které výlučně nebo z velké části jsou podniku věnovány a k tomu schválně zařízeny (k. př. budovy a nemovitosti tovární). Toto zákonné právo zástavní má přednost přede všemi soukromými právy zástavními (§ 123 cit. zák. a čl. 64 cit. vykon. předpisu).

Podstata konkursní.

A) Jmění konkursní podstaty.

I. Pojem.

Jměním konkursní podstaty jest jmění obecného dlužníka určené k uspokojení věřitelův. Jest jím veškero exekuci podrobitelné jmění, které